

повноцінно важко оцінити вплив податкового стимулювання МСБ на економіку країни. Більше інформації можна буде отримати після закінчення війни.

Рекомендації щодо подальшого розвитку податкового стимулювання МСБ в Україні: розширити перелік заходів податкового стимулювання, забезпечити ефективне впровадження заходів податкового стимулювання (наприклад, спрощення доступу до програм підтримки та забезпечення прозорості їх реалізації), оцінити вплив податкового стимулювання МСБ на економіку країни.

Література:

1. Онешко С., Кучінік Н., Гринчук Н.. Податкове стимулювання бізнесу в умовах воєнного стану. *Наукові перспективи*. 2022. № 5. С. 259–269. URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5\(23\)-259-272](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5(23)-259-272).

2. Економічна правда. Для пільг війна скінчилася. Держава повертає бізнесу мирні правила оподаткування. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/12/1/694463/> (дата звернення: 12.10.2023).

3. Мельник Т. Ю. Державна підтримка та стимулювання розвитку бізнесу в Україні під час дії воєнного стану. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 2(100). С. 3–11. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-3-11](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-3-11) (дата звернення: 12.10.2023).

Литвиненко О.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 6 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

Славкова А.

*к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Віктора Федосова
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ (НА ПРИКЛАДІ АВСТРІЇ ТА РУМУНІЇ)

Оскільки великий бізнес приносить значні суми податкових доходів до бюджету, то розвитку системи адміністрування та супроводження великих платників податків приділяється значна увага. Дослідження досвіду оподаткування великого бізнесу зарубіжних країн здійснюється з метою порівняння вітчизняних практик із зарубіжними, а також оцінки перспектив впровадження деяких практик в Україні.

Для дослідження були обрані країни з різним розвитком економіки та рівнем життя: Австрія та Румунія. Австрія – це країна зі стабільною економікою та надійними рамковими умовами, яка володіє динамічним середовищем для досліджень та розробок і відома своєю високою якістю життя.

В Австрії не існує окремого поняття «великий платник податків (ВПП)», тому можемо припустити, що поняття «велике підприємство» та «великий платник» в деякій мірі ототожнюються. Такі висновки зроблені на основі даних «Федерального закону про спеціальні норми цивільного права для компаній (корпоративний кодекс - UGB)» та «Федерального закону про загальні положення та порядок справляння податків податковими органами федеральних, земельних і місцевих органів влади (Федеральний податковий кодекс - BAO)», де зустрічаються такі поняття як «Großbetriebe», «Große Kapitalgesellschaften» та

«größUnternehmen» всі ці поняття в перекладі з німецької мови означають «велике підприємство, компанія, корпорація» [2,3]. Проте є різні критерії для великого підприємства та підприємства, яке підпорядковується Податковій службі для великих компаній (Finanzamt für Großbetriebe). Зокрема, великі підприємства визначаються за кількістю працівників, сумою річного доходу та загального балансу, а великі платники податків – за сумою продажів. Отже, критерії відбору великих платників податків в Австрії наступні: дохід від продажів понад 10 мільйонів євро; підприємство є частиною багатонаціональної групи компаній; надає фінансові послуги; лише юридичні особи; були визнані урядом штату як некомерційна будівельна асоціація; є частиною групи компаній; підпадають під супровідний контроль або для яких було надіслано запит [4].

Сервіс великих платників в Австрії відбувається на основі створення окремого підрозділу (Finanzamt für Großbetriebe), який слідкує за сплатою податків та відповідає за проведення аудиту у визначених установах. Робота податкових органів Австрії з аудиту діяльності платників податків передбачає виокремлення серед останніх великих платників [1]. Станом на 31 жовтня 2020 року в Австрії налічувалося 1 840 великих компаній [6].

В Австрії найбільша кількість ВПП спостерігається в таких галузях, як залізничні перевезення, банківська сфера, нафтогазова промисловість та енергетичний сектор [1].

Румунія — колишня комуністична, індустріально-аграрна країна. Румунія це країна з економікою, що розвивається і її розвиток приблизно на одному рівні з Україною. У законодавстві Румунії є поняття «велике підприємство (marile întreprinderi) або велика компанія (companie mare)» та окреме поняття «великий платник податків (marilor contribuabili)». Велике підприємство та великий платник податків різняться за своїми критеріями відбору [9,10].

Великим платником податків в Румунії вважаються платники податків, які відповідають наступним вимогам:

а) Національний банк Румунії; кредитні установи, які мають дозвіл Національного банку Румунії, за винятком кредитних спілок у складі кооперативних організацій кредиту; страхові компанії, які мають дозвіл Фінансового наглядового органу; фінансові інвестиційні компанії; Румунське телебачення; Румунське радіомовлення.

б) румунські юридичні особи, включаючи юридичні особи, утворені шляхом злиття з іншими платниками податків;

в) філії іноземних юридичних осіб-платників податків/визначені постійні представництва/постійні представництва, що здійснюють свою діяльність на території Румунії;

г) автономні регіони, компанії та національні підприємства, підприємства з державним більшістю чи повністю державного капіталу;

д) національні науково-дослідні інститути.

Якщо підприємство відповідає вище наведеним вимогам далі відбір здійснюється за спеціальними критеріями: спеціальні критерії, базовий критерій, критерій стійкості.

Спеціальні критерії поділяються на: специфічний критерій виду діяльності (Національний банк Румунії; кредитні установи; фінансові інвестиційні компанії; Румунське телебачення; Румунське радіомовлення); інвестиційний критерій (новостворені платники податків у яких вартість інвестицій, які вони здійснюють повинна становити понад 10 млн. євро протягом перших 3-х років з моменту реєстрації); критерій єдиної фіскальної групи (платники податків, що входять до єдиної групи ПДВ).

Базовий критерій являє собою сукупне значення трьох показників в таких пропорціях: оборот - 50%; загальна сума задекларованих податкових зобов'язань - 30%; витрати на персонал - 20%. Критерій стійкості для великих платників податків, які більше не відповідають інвестиційному критерію, критерію єдиної фіскальної групи та базовому критерію протягом 3-х років поспіль і тому будуть вилучені зі списку, починаючи з 1 січня наступного року. Також великі платники податків, які ініціюють провадження у справі про банкрутство, визнані неактивними в Торговому реєстрі або визнані неактивними на підставі положень Податкового процесуального кодексу в рік відбору, будуть виключені з переліку через три роки поспіль, починаючи з 1 січня наступного року [5, 8].

Таблиця 1 - Податки, які сплачує великий бізнес в Австрії та Румунії*

Австрія	Румунія
Корпоративний податок (Körperschaftsteuer) – 24%	Податок на прибуток підприємств (Profit tax) – 16%.
Податок на доходи з фізичних осіб (Einkommensteuer) – прогресивна ставка від 0 до 55%	Податок на доходи фізичних осіб (Impozitul pe venitul persoanelor fizice (PVF)) - 10%
ПДВ ("Umsatzsteuer" (скорочено - USt) – 20%.	ПДВ (Taxa pe valoarea adăugată, TVA) – 19%.
Податок на алкоголь (Alkoholsteuer) Податок на пиво (Biersteuer) Податок на тютюн (Tabaksteuer) Податок на природний газ (Erdgasabgabe) Податок на пальне (Mineralölsteuer) Доставка електроенергії (Elektrizitätsabgabe) Доставка вугілля (Kohleabgabe)	Акцизний податок (accize)
Податок на нерухомість (Grundsteuer) – від 0,5% до 3,5% Податок на автотранспорт (Kraftfahrzeugsteuer) - встановлюється за місяць за кожен тону максимально допустимої загальної ваги	Земельний податок (Tax on land) Податок на транспортні засоби (impozitul pe mijloacele de transport) - розраховується відповідно до виду транспортних засобів

Джерело: складено на основі [2-4; 7, 9-10]

ВПП в Румунії обліковуються в окремому підрозділі по роботі з великими платниками податків - Генеральному управлінні з адміністрування великих платників податків (Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili – DGAMC). У січні 2022 року перелік ВПП в Румунії включає 3 364 платників податків [7].

Спираючись на досвід оподаткування великого бізнесу Австрії та Румунії в Україні можна покращити систему відбору ВПП, адже в досліджуваних країнах ці критерії охоплюють ширший спектр показників і є більш чіткими ніж в Україні.

Заслугує на увагу австрійська практика аудиту, який проводиться відповідними підрозділами по роботі з великими платниками податків, і здійснюється аудитором, які спеціалізуються на окремих напрямках економічної діяльності [1].

На нашу думку, для української податкової системи та системи супроводження ВПП більше підходить румунська практика оподаткування великого бізнесу, адже вона прив'язана до податкового аспекту і акцентована на сучасному, партнерському податковому адмініструванні, з надаванням інноваційної системи послуг.

Література:

1. Сущенко О. М., Пислиця А. В. Сервіс великих платників податків у Австрії / О. М. Сущенко, А. В. Пислиця // Ефективна економіка. – 2015. – № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4439&p=>
2. Федеральний закон про спеціальні норми цивільного права для компаній (корпоративний кодекс – UGB) URL: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001702> (дата звернення: 19.04.2023).
3. Федеральний податковий кодекс – BAO URL: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10003940> (дата звернення: 19.04.2023).
4. Finanzamt für Großbetriebe. Das Bundesministerium für Finanzen. URL: <https://www.bmf.gv.at/ministerium/aufgaben-und-organisation/finanzamt-groebetriebe.html> (дата звернення: 22.04.2023).
5. ORDIN Nr. 1.721 din 29 octombrie 2021 privind organizarea activității de administrare a marilor contribuabili URL: https://static.anaf.ro/static/10/MariContribuabili/OPANAF_1721.pdf (дата звернення 17.04.2023).
6. Österreich - Großunternehmen 2020 | Statista. Statista. URL: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1171993/umfrage/grossunternehmen-in-oesterreich/> (дата звернення: 22.04.2023).
7. Romania updates list of large taxpayers required to prepare transfer pricing documentation. MNE Tax. URL: <https://mnetax.com/romania-updates-list-of-large-taxpayers-required-to-prepare-transfer-pricing-documentation-46154> (дата звернення: 22.04.2023).
8. Tiron-Tudor A., Oana I. R. Corporate social responsibility in romania. SpringerLink. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-68386-3_14 (дата звернення: 22.04.2023).
9. LEGE 31 16/11/1990 - portal legislativ. Pagina de start - Portal Legislativ. URL: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/798?isFormaDeBaza=True&rep=True> (дата звернення: 21.04.2023).
10. LEGE (A) 82 24/12/1991 - portal legislativ. Pagina de start - Portal Legislativ. URL: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/256378> (дата звернення: 21.04.2023).

Лобанова П.

«Облік і аудит», 3 курс

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів імені В. Федосова, Вдовіна І.О.